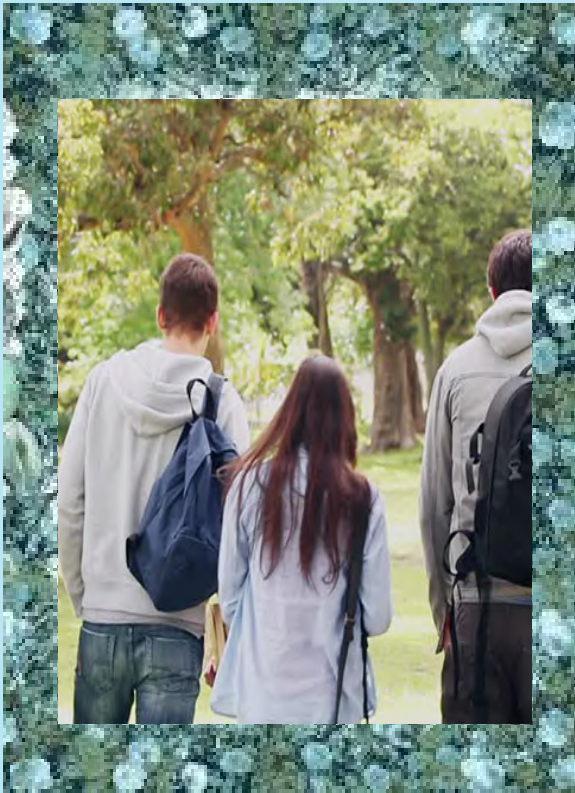


# 7 ЕКОНОМИСТП

Годишњи школски часопис  
Мај 2019. године



Драги школарци, већ седам година успешно пратимо све школске активности и штампањем часописа Економист покушавамо да то поделимо са вашим родитељима и широм заједницом.

У овом броју можете прочитати о :

**Милева Марић**

**Стоп вршњачком насиљу**

**Леонардо Фибоначи**

**Абелова награда**

**Међународна конференција о настави физике**

**Батина има два краја**

**Новине у школству од 2019/2020. године**

**Лаза Лазаревић као лекар и научник**

**Народна веровања о вампирима код Срба**

**Марко Краљевић у усменом предању Јужних Словена**

ЕКОНОМИСТ, лист Економско-трговинске школе

Лист уређују:

Професори српског језика: Ивана Арсић, Јелена Аксић, Јелена Сојевић;

Тања Максимовић - професор математике;

И сви остали професори Економско-трговинске школе који учествују у прикупљању података и изради радова.

Захваљујемо и ученицима наше школе на одазиву и великом броју литерарних радова.

Штампање листа подржала је и финансирала Општина Грачаница .

**<http://ekonomsko-trgovinskaskolapristina.weebly.com>**

Ко мисли да је срећан, он је заиста срећан. –  
Јован Дучић

Срећу одређује стање нашег духа, а не  
догађаји. – Далај Лама

Што људи имају више услова за срећу, то су  
несрећнији. – Пауло Коелњо

Велика је несрећа кад човек не зна шта хоће,  
а права катастрофа кад не зна шта може. –  
Јован Дучић

Брак чини троје: љубав, поверење и  
стрпљење. – Бранислав Нушић

Ни хаљину не ваља крпити, а камоли љубав.  
Боље је отићи. – Меша Селимовић

Нађи времена за пријатељство, то је пут до  
среће. – Мајка Тереза

Свака смела идеја у почетку изгледа као  
лудост. – Гете

Многи животни промашаји су људи који  
нису схватили како близу су били када су  
одустали. – Томас Едисон

Није ово лоше време, ово смо лоши ми. Ми  
смо ти којима живот пролази волећи  
погрешне и газећи оне праве. – Жарко  
Лаушевић

Образовање, то је оно што остане након што  
заборавите све што сте научили у школи. –  
Алберт Ајнштајн

Човек који не чита добре књиге нема никакве  
предности над човеком који их уопште не  
зна читати. – Марк Твен

Што мање људи знају о лошим делима  
других људи, тим строжији су према самим  
себи. – Лав Толстој

Живот се не мења, он пролази. – Милош  
Црњански

Величина речи није у њеном значењу, него у  
мом значењу. – Мирослав Антић

**Припремила Мирјана Столић Поповић,  
професор Српског језика и књижевности**

**Када је све почело и ко је први започео?**

Вероватно се сви сећате библијске приче о Каину и Авељу, синовима Адама и Еве, од којих креће љубомора, завист, мржња и на крају братоубиство. Каин постаје симбол зла, а Авељ добра. Зло је настало када је настао човек, а добро је ту да обузда и контролише људске страсти. Када се ове две стране помире настаје разум. Е, то је оно што човеку и овом свету недостаје.

Борба против зла и насиља је одавно започета, али никада неће бити искорењена. Знате ли зашто? Зато што је то у човеку. Да бисмо победили и сузбили насиље у свету и у образовним институцијама морали бисмо да променимо генетски код и вишевековно васпитање које се огледа у реченици „батина је из раја изашла“. Васпитање се састојало од батина и претњи: „Видећеш ти кад скинем каиш“ или „пружи руку да видиш како мирко смирује“.



А онда се те „лепе васпитне методе“ преносиле на школу. Учитељи би на сличан начин и још суровије кажњавали децу - клечењем на зрнељу кукуруза, батинама по тури или по рукама. Тукли су и кажњавали децу до изнемоглости. Родитељи,



учитељи, друштво, држава сви су копирали једни друге и „обављали своју свету дужност“, васпитавали генерације.

Зхваљујући њима млади људи би постали или посушници или бунтовници. Послушници су лако долазили до посла, а бунтовници би често били одбачени и завршавали

као криминалци и заточеници. „Батина“ није решила проблем, она је само показала да има два краја. Насиље је произвело ново насиље и проширило се даље. Ратови, револуције, убиства која су се идешавала у двадесетом веку покренула су питање новог начина размишљања и васпитавања деце и младих људи. Уједињене нације су осамдесетих година двадесетог века донеле Конвенцију о правима детета - нађен је нови алиби, васпитање искључиво љубављу и посвећеношћу, поштовање дечијег достојанства и његових права и забрана физичког и вербалног малтретирања деце. „Батина“ је званично избачена и забрањена у породици, школи и на улици - насиље је забрањено, али свуда присутно.

Ствари су се погоршале у двадесет првом веку, нарочито у земљама које су биле погођене ратом, економском кризом и транзицијом. Јаз између сиромашних и богатих се продубљује. И једни и други недовољно посвећују пажњу својој деци. Новац постаје главни циљ и окупација. Деца су препуштена себи, школи и улици. Школски систем био је окренут савладавању плана и програма на традиционалан начин. Улога наставника је била да образује ђаке и они су то радили онако како су били научени. Са експанзијом компјутера, интернета и паметних телефона, деца су се окренула занимљивијем садржају и другачијем начину сазнавања. Настава је постала досадна и застарела. Недолични садржаји са многобројних телевизија и интернета постају занимљивији и деца лако усвајају понуђено, и што је још горе опонашају. Све што је до тада било нормално и морално одбачено је, а неморално и насилно прихвата се као нови, модеран начин живљења.

Уништава нас оно што је требало да нам олакша и улепша живот. Насиље је победило разум.

„Батина“ се окренула и против породице и против школа, ученици су преузели ствар у своје руке. Статистика нам је црна. Свакодневно се бележи насиље над родитељима, старијим људима, пријатељима и вршњацима. Школа је постала полигон за уговарање туча и малтретирање нејаких

другова и другарица. Поједини часови почињу да личе на Хичкокове филмове, у коме су главни актери ученици који туку професора. Родитељи, школа, Министарство просвете, односно, држава има прилично благе методе за сузбијање насиља: смањење оцене из владања и истеривање из школе. То није дугорочно решење. Треба радити на оздрављењу и просвећењу друштва.



Васпитањем деце треба најпре да се позабави породица. Она је срце сваког друштва и лабораторија у којој се обликује карактер деце. Пододицу оснажити обукама и школама за родитељство, у којима би родитељи добили упутства како треба да се опходе према својој деци, не користећи насиље, већ само разговор и савете. Задужење предшколских и школских установа било би да да наставе са неговањем и оцењивањем лепих манира (искреност, љубазност, емпатија, поштовање старијих, чишћење и очување животне средине...). Настава мора бити осавременењена, практична. Дужност сваког наставника је да добро припреми наставу и да кроз решавање проблема заједно са ученицима долази до сазнања. Сваки ученик мора бити ангажован у процесу учења према својим способностима и своја постигнућа поделити са другима. Улога државе за почетак била би да укине и забрани све непристојне садржаје на нашим телевизијама и уведе новчане казне за непристојно понашање на јавним местима.

Решење проблема, дакле, лежи у међусобној сарадњи: родитеља-школе- ученика и заједнице. А то ћемо постићи ако разговарамо о проблемима, радимо на њиховом решавању, поштујемо и уважавамо једни друге и уз све то не заборавимо да примамо и пружамо једини лек, а то је љубав.

**Припремила Ивана Арсић,**

**професор Српског језика и књижевности.**

## Стоп вршњачком насиљу!

Радња се одвија у учионици. У учионицу улази нови ученик. Професор га представља одељењу, док сви негодују његов долазак и задиркују га.

Професор: Децо, ово је Никола Петковић, ваш нови друг који ће наставити школовање у нашој школи. Почаствовани смо што ћеш бити са нама. Је л' тако децо? (окреће се ка разреду док неко од ученика додацује).

Ученик 1: (иронично) Уууу много смо срећни еее!

Професор: Тишина! Направите места другу и будите добри према њему!

Ученик 1: Ма не брините. Неће му фалити длака са главе! (смех)

Ученик 2: Само неколико. (смех, баца „петицу“ другу из клупе)

(Никола покушава да седне на слободна места у учионици, али му ђаци не дозвољавају. Вређају га и зезају).

Професор: Тишина, молим вас! Марија, дозволи другу да седне поред тебе. (Марија колутајући очима, једва се померајући са места, дозвољава му да седне. Одмах након што је сео, другови иза њега не дају му мира и почињу да га гурају, чупају и ударају).

Професор: (након уписаног часа, обраћа се Николи) Никола, хоћеш ли нам рећи нешто више о себи?

Никола: (снебивајући се) Па... као што сте рекли... зовем се Никола... из Новог Сада сам... одличан сам ученик. (Један од ученика га прекида додацујући)

Ученик 1: (смех) Чуј штребера, одличан сам ученик (имитира његов глас и понашање). Па ми такве овде једемо за доручак. (други га подржавају смејући се).

Ученик 2: Не, не, нећемо га дирати. (показује гадљиво на Николу). Па видите како нам је сладак. (смех)

Ученик 1: Али зато има добре „цвице“. Вау, вау... (отима му наочаре са клупе и проба их).

Професор: Оставите дечка на миру. Какви сте ви то другови!? Тишина!. Никола, настави молим те.

Никола: (збуњено) Овај... дакле... као што сам и рекао. Омиљени предмет ми је Биологија, а такође имам таленат и за певање.

Ученик 4: Сека Перса значи? (смех). Сви ученици: Уаааа...

Професор: Тишина!

Ученик 3: Не, он је женски Петко, зато се и презива Петковић. (сви смех)

Ученик 2: Хоћеш ли да нам певаш на увце? (смех се ори разредом)

Ученик 3: Професоре, могу ли да га сада нешто озбиљно питам?

Професор: (срећан што ће бити паметног питања) Да, наравно, изволи.

Ученик 3: Хоћеш ли са мном после часова да садимо љубичице (смех се опет ори разредим).

Професор: Сад је доста! Седи! Ни речи више! (обраћа се Николи) Немој молим те да обраћаш пажњу на ово. Само се шале.

Никола: (збуњено) Не... наравно да не обраћам пажњу.

Ученик 1: (претећи) Видећемо се после часа мали!

У том тренутку се чује звоно. Ученици ужурбано излазе напоље. Никола такође. Ученици 1, 2 и 3 га намерно гурају. Он је уплашен и говори им да престану.

Никола: Престаните! Ништа вам нисам урадио. (ученик 1 му скида качкет да главе и почиње да се добацује са осталим ученицима док Никола покушава да га отме).

Никола: Престаните будале!

Ученик 1: Ма коме ти будале!? (љутило му поставља ногу и Никола пада доле. Ученици га шутирају. Он је склупчан држи за главу и плаче.

КРАЈ.

(Никола устаје. Сви се приближавају публици заједно изговарају: СТОП ВРШЊАЧКОМ НАСИЉУ!)

СТОП  
НАСИЉУ

Припремила Јелена Сојевић,  
професор Српског језика и књижевности

Од следеће школске године уместо папирних дневника просветни радници ће користити електронске дневнике, биће организована пробна Велика матура.

Као што то обично бива кад год се уведу новине покрећу се разне дискусије. Муче нас питања: Да ли је сад право време да се они уведу?; Да ли ће и које предности донети професорима али и родитељима?; Које предности ће донети ученицима?; Да ли су школе довољно технички опремљене?

Разлога за и против увек има, стрепње су увек присутне док се не крене. Обуке за координаторе су спроведене, координатори су одржали у својим школама обуку за остале запослене. Школе које већ раде у електронском дневнику су почеле да дају шифре и родитељима. Наставници се не плаше да ли ће се снаћи, постоји мала бојазан да ћемо родитеље, у средњим школама, све мање виђати у школи.

Што се Велике матуре тиче још нисмо упознати тачно како ће се оне организовати, ко ће састављати питања и задатке, ко ће прегледати. Предност за ученике је та што ће моћи да конкуришу са истом матуrom на више факултета и универзитета, што неће морати да путују пред пријемни. Лоша страна је та што ће морати да више воде рачуна коју ће средњу школу да упишу али ако и погреше није страшно моћиће да полажу део који им је потребан из Опште матуре.

На питања да ли је сад право време за то одговор увек зависи од онога ко га је поставио. Свесни смо да живимо у свету који се брзо информатички развио и развија, да нису исте могућности стицања до знања сад и у време кад смо се ми школовали, али није ни наше школовање било исто као школовање наших бака и дека. Што пре прихватимо да до промена мора да дође пре ћемо се прилагодити и напредовати.

За увођење електронског дневника	Против увођења електронског дневника
Боља прегледност	Техничка опремљеност школа
Неће моћи свако да види оцене ученика	Могућност нестанка струје и интернета
Могућност да се упише за које градиво је која оцена	Чување и безбедност података
Готова статистика за одељењска и наставничка већа	
Картице за родитеље	
Брже штампање сведочанстава	
Родитељи ће бити брже упознати са изостанцима и оценама своје деце	
Коментари о ученику које одмах родитељ може да види	

Припремила Тања Максимовић,  
професор Математике.

Познато је да не постоји Нобелова награда за математику али зато постоје две аналогне награде које се додељују најбољим математичарима.

Једна од њих је Филдсова медаља која се додељује сваке четврте године. Новчана награда која иде уз њу ипак је мања од нобелове, али је престиж који даје у математичком свету исти као Нобелова награда у другим дисциплинама. Она се додељује математичарима који су млађи од 40 година.

Друга награда је Абелова награда (norv. *Abelprisen*) коју од 2003. године додељује Норвешка академија за изузетан допринос на подручју математике. Названа је према норвешком математичару Nielsu Henriku Abelu и уведена је на двестогодишњицу од његовог рођења. По узору на Нобелову награду добитник добија награду од 6000000 норвешких круна (око 700000 евра). Није условљена годинама добитника.

Сматра се сестринском наградом Холберове награде коју норвешка влада додељује на подручјима права, друштвених наука, теологије и уметности.



Абелова награда се сваке године додељује у згради Правног факултета у Ослу где се Нобелова награда додељивала од 1947. до 1989. године. Приликом доделе награде Норвешко математичко друштво одржава вишедневну Абелову конференцију на којој се расправља о недавним открићима у математици и њиховој примени.

Одбор за доделу награде чине 5 особа, представника норвешких истраживачких

установа именованих од стране Међународне математичке заједнице и Европског математичког друштва. Награду добитнику уручује норвешки краљ.

Ове године Абелову награду је по први пут добила жена, американка Карен Ухленбек стручњак за парцијалне диференцијалне једначине.

Добила ју је како је рекао, председник одбора Абелове награде, Ханс Мунтекас за рад на подручју геометријске анализе и теорије мере која радикално мења атмосферу у математици. Њене теорије унеле су револуцију у досадашње схватање минималних површина, попут оних које формирају мехурићи сапуна, као и схватање општих проблема минимизације у већим димензијама.



Карен Ухленбек (76) је гостујућа научница на Универзитету Принстон и професорка на Институту за напредна истраживања (IAS) у Америци. Рођена је у Кливленду и развила је алате и методе глобалне анализе, који ће од сад бити део алата сваког геометра и аналитичара. Једна је од водећих научница која се бори за равноправност жена у науци и математици.

**Припремила Тања Максимовић,  
професор Математике.**



Феномен вампиризма у традицијској култури Срба посматра се у контексту култа мртвих и посмртне судбине покојника у намери да се укаже на симболичку представу вампира као митског претка.

Термин вампир (vampire) стигао је у Европу путем извештаја аустријског старешине о смрти извесног Петра Благојевића из села Велико Градиште. Након њега умрло је и десеторо сељана који су претходно изјавили да их је мучио наведени покојник. Сељаци су тражили да заједно са свештеником ископају тело овог покојника. Нашли су тело у нераспадутом стању, са неколико капи крви на устима. Пробили су тело покојника глоговим колцем из ког је истекла свежа и црвена крв.

Постоје и старији документи о веровању у вампире. Наиме, у Душановом закону се забрањује вађење покојника из земље и спаљивање, под претњом да ће село платити а да ће поп који буде учествовао у овом чину бити рашчињен. И након тога на просторима бивше Југославије постоје архивски документи у којима се помиње "вампир".

Вампиризам је метафора зла, страха, смрти и недаћа; метафора за непознате узроке животних невоља. Према веровањима, у ноћној активности тело вампира је променљиво. Одуховљено тело вампира у пасивном стању борави у гробу током дана, а затим, може да се трансформише у току ноћи у друго духовно биће. Активности вампира варирају од уобичајене представе да напада и убија тако што исисава крв, до представе да се појављује и само плаши а не напада, или, да напада тако што притиска груди људима у сну. Наводе се, међутим, и предања да долази и посећује своју кућу или цело село, а

уместо својих укућана обавља и неке кућне послове. Преовлађује веровање да се најчешће вампире мушкарци, док жене то чине ређе. Познато је веровање да се након смрти душа покојника одваја од тела и одлази на онај свет. Задатак заједнице је да тај прелаз несметано омогући поштовањем низа ритуалних правила приликом сахрањивања и након сахране; покојници могу да траже оно што су чланови породице заборавили да обаве, путем сна. Дакле, долазимо до закључка, веровање у вампира у основи представљају страх од смрти, али, пре свега, страх од неадекватне посмртне судбине покојника.

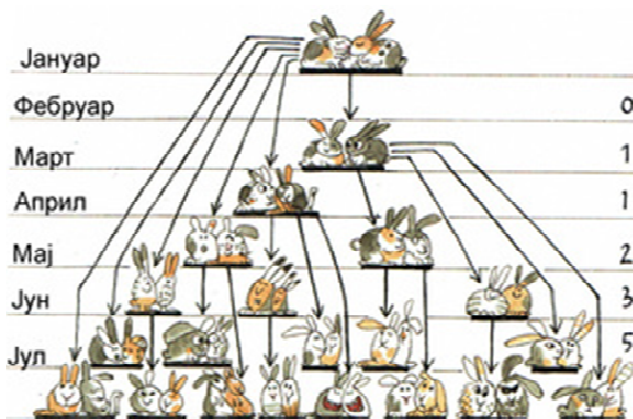
**Припремила Јелена Сојевић,  
професор Српског језика и књижевности**



Леонардо Фибоначи, био је италијански математичар из Пизе, рођен око 1175. године. Сматран је једним од мислилаца који су највише задужили науку средњег века.

Као син богатог трговца, доста је путовао медитераном и долазио у контакт са разним културама. На тај начин је стекао знање из разних математичких техника. У Пизу се вратио 1200. године и почео да објављује своја дела. У свом најпознатијем делу *Књига о рачуну*, коју је написао 1202. године, увео је арапски начин записивања бројева.

Фибоначи је данас најпознатији по такозваном **Фибоначијевом низу**. Фибоначијев низ чини низ бројева који почињу бројевима 0 и 1, а збир два претходна броја увек даје следећи број. На тај начин се добија низ бројева **0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233...**

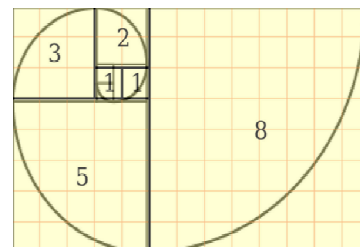


Фибоначи је на посебан начин дошао до открића низа, истражујући раст популације зечева, полазећи од једног пара. Фибоначи је желео да открије колико се зечева добије за годину дана. Претпоставио је да се зечеви множе на следећи начин: пар зечева на крају првог месеца се не размножава, међутим на крају другог и сваког следећег месеца они репродукују нови пар зечева. Полазећи од новорођеног пара, поставља се питање

колико ће парова бити после годину дана? Укупан број парова зечева у једној години је 233.

Фибоначијев низ се може представити графички – цртањем квадрата. Треба нацртати два квадрата један до другог дужине странице 1. Затим, изнад њих нацртати квадрат дужине странице 2 ( $1+1=2$ ), а поред тако добијеног правоугаоника нацртати квадрат дужине странице 3 ( $1+2=3$ ). Ако се настави поступак додавања нових квадрата, тако да је страница новог квадрата једнака збиру дужина страница претходна два, добија се квадрат чије су дужине страница једнаке бројевима Фибоначијевог низа.

Ако се у добијене квадрате учртају кружни лукови, добија се спирала такозвана *златни пресек*, која се у том облику најчешће појављује у природи, као и у уметности и архитектури.



Златни пресек

Сунцокрет, ананас, шишарка, кошница, листови на грани, шкољка пужа, само су неки од примера из биљног и животињског света код којих се могу уочити елементи Фибоначијевог низа.

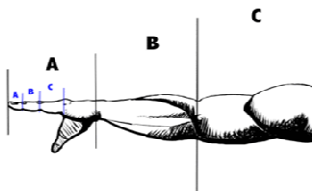
Код цвета сунцокрета бројеви његових семених плодова поређани су по спирално увијеним линијама и одговарају вишим члановима Фибоначијевог низа. Глава сунцокрета састоји се од семена која су размештена у два низа спирала. У једном низу семена су у смеру кретања казаљке на сату, а у другом низу су супротно усмерена. Исти је случај и са шишаркама.

## Леонардо Фибоначи



Шкољка пужа (лат. Nautilus) спада међу најсавршеније облике у природи. Делови њеног тела, које је у облику спирале, састављени су од квадрата са страницама дужине неког од чланова Фибоначијевог низа.

Када се погледамо у огледало видимо Фибоначијев низ. Наше тело се састоји од бројева 1, 2, 3 и 5. Имамо један нос, два ока, три сегмента сваког уда и пет прстију на свакој руци.



Допринос који је Леонардо Фибоначи за живота дао математици и науци је изузетно велики и трајан. Умро је око 1250. године, највероватније природном смрћу.

**Припремила Милена Костић,  
професор Математике**

## Милева Марић



**Милева Марић** је истакнута физичарка и математичарка српскога порекла са вероватно најзанимљивијом биографијом свих времена.

Рођена је на Светог Николу 19. децембра 1875. године у Тителу (тадашња Аустроугарска), у богатој породици као најстарија од троје деце официра аустроугарске војске. Приликом рођења ишчашен јој је кук, тако да јој је једна нога била краћа. Након завршене основне школе уписала се у женску гимназију у Новом Саду, а касније наставила школовање у Сремској Митровици, где је матурирала 1890. године као најбоља у разреду из математике и физике.

С обзиром да у то време у Аустроугарској женској деци није било дозвољено високо школовање, она се сели у Загреб и добија специјалну дозволу да похађа школу у којој су ишли само дечаки. У лето 1896. године уписује студије медицине у Цириху али ту није пронашла себе и већ у новембру исте године се пребацује на студије физике и математике. Била је једна од пет жена која је примљена у ову студијску групу. Један од њених колега на предавањима из физике био је Алберт Ајнштајн, који је тада имао 17 година. Прве две године биле су јако успешне за Милеву, а Ајнштајн је касније знао да каже како је Милева увек давала најбоље одговоре у групи што га је навело да се заљуби у њу. Један семестар је провела на усавршавању у Хајделбергу. Док је била одсутна дописивала се са Албертом и он је често писао како му недостаје. У Цирих се вратила 1899. године и њихова љубав је нагло букнула. Милевини родитељи се нису противили тој вези, међутим, Албертови родитељи су се јако противили, јер је била старија од њега скоро четири године, била крхкога здравља и није била Јеврејка. То је прилично уздрмало

Милеву тако да није успешно привела студије крају, док је Алберт дипломирао са највишим оценама. До тада је и Милева имала веома висок просек. Док Ајнштајн одлази кући а затим добија прву службу наставника на замену у Шафхаузену, Милева остаје у Цириху како би дипломирала, али након неколико недеља открива да је трудна.

У Новом Саду је почетком фебруара родила кћерку Лисерл. У својој 27. години живота, са недовршеним факултетом и ванбрачним дететом почела је да се осећа као велика срамота и терет за породицу. Алберт је у међувремену добио нову службу у Патентном заводу у Берну, где су се наредне године на Бадњи дан венчали. Нешто пре њиховог венчања њихова кћер је оболела од шарлаха. Није познато да ли је умрла или је дата на усвајање али је познато то да када се придружила Алберту након венчања у Берну дете није живело са њима. До дана данашњега нема писаних трагова о том детету.

Њихов брак је функционисао тако што је он шест дана проводио у Заводу, посвећен физици а она се носила са губитком детета и недовршеним студијама. Већ 1905. године Алберт је објаснио фотоелектрични ефекат, што му је обезбедило нагли напредак и велику популарност међу физичарима. Добија лиценцу и започиње рад на универзитету. Следеће године прелази да ради као ванредни професор на Универзитету у Цириху и рађа им се син Ханс Алберт. Недуго након тога обнавља дописивање са бившом девојком па је њихов брак запао у кризу. Ситуација се мало поправила рођењем њиховог другог сина Едуарда 1910. године.

Све време Ајнштајновог стручног напредовања Милева му је несебично помагала, чак постоје мишљења да је Милева много боље познавала математику, док је њему боље ишла физика. Међутим, Милеву је јако изненадило и разочарало када је сазнала да је Алберт нашао новог сарадника за математику 1912. године и то чувеног Гросмана. Убрзо је сазнала и за његову нову љубавницу Елзу, која је Алберту била сестра од тетке. Елза је живела у Берлину, тако да Ајнштајн већ следеће године прелази да ради на Универзитету у Берлину као редовни професор. Милева је у почетку одбила да га прати, што због Елзе, што због болешљивог млађег сина.

Касније, због недостатка новца, била је принуђена да се пресели у Берлин због чега Ајнштајн није био одушевљен јер је већ планирао да затражи развод брака. Тада је Алберт Ајнштајн направио „чувени“ уговор са Милевом који су касније оверили код адвоката. У уговору је стајало да је обавеза Милеве Марић-Ајнштајн да му свакога дана спрема по три свежа obroка, пере и пегла одећу, редовно чисти и проветрава кућу, негује њихову децу, редовно сређује његов радни сто, одговара само онда када јој се обрати и да мора безпоговорно напустити собу на сваки његов захтев. Милева, не желећи да њу и њихову децу издржавају сада већ прилично стари њени родитељи, била је принуђена да прихвати овај уговор, али се након његовог потписивања тешко разболела.

Дан пре избијања Првог светског рата Милева је спаковала ствари и са синовима се вратила у Цирих. Ајнштајн је остао да живи у Берлину са Елзом и јако је напредовао у

области физике. Већ 1916. године затражио је развод брака од Милеве, због чега се она поново разболела и завршила у болници а о њеној деци је бринула њена млађа сестра Зорка. Након опоравка Милева је ипак пристала да да развод брака и званично су се развели 14. фебруара (на Дан заљубљених) 1919. године. Након само четири месеца Ајнштајн се оженио Елзом, а за Милеву настаје период веома тешке борбе да себи и својим синовима обезбеди услове за како тако нормалан живот. Живела је углавном од новца својих родитеља. Међутим, њена сестра Зорка је оболела психички и у нападу беса запалила је сву очеву уштеђевину. Како несрећа никада не долази сама, Милевин млађи син Едуард је оболео од шизофреније, тако да муке за Милеву Марић тек долазе.

Старији син са породицом емигрира у САД. Због великих трошкова око лечења млађег сина Милева је упала у велике дугове и била је приморана да замоли Ајнштајна за помоћ. Пошто је он тада већ био нобеловац, дао јој је део новца од наградае за који је она купила две куће у Цириху како би у једној живели а другу издавали и имали нешто новца за редовне трошкове. Међутим, Ајнштајн јој је касније на инсистирање Елзе тражио да му врати тај новац или ће синове избацити из тестаментa. Не желећи да јој синови остану без очевине Милева продаје обе куће и враћа новац Ајнштајну а она са Едуардом поново живи као подстанар.

Сматра се да није имала довољно новца за адекватно лечење сина Едуарда, па је он у својим шизофреним нападима често тукао Милеву. У једном таквом нападу њој је позлило и онесвестила се. Умрла је три месеца након тога у болници у Цириху 4. августа 1948. године. Сахрањена је на

циришком гробљу Нордхајм. Дуго се није знало за њен гроб, тек 2003. године оснивач Меморијалног центра „Никола Тесла“, Петар Станојевић је после дугогодишњег трагања успео сазнати где је гроб Милеве Марић.

Њен гроб нема спомен плочу, а преко њених посмртних остатака сахрањено је још неколицина циришких сиромаша. Постоји иницијатива да се њени посмртни остаци ексхумирају а потом достојно сахране. Искрено се надам да ће се то једнога дана и десити, јер, Милева Марић то заиста заслужује!



**Припремио Јовица Мишковић,  
професор Физике**



Лаза Лазаревић (1851-1891) поред тога што је био писац, био је и лекар и научник. Године 1871. добио је државну стипендију за студије медицине у Паризу. Међутим, због избијања Француско-пруског рата он не одлази на студије. На објављеном конкурс у 1872. године Лазаревић је поново добио државну стипендију за студије у Берлину, чији је Медицински факултет био један од најпрестижнијих у Европи, на којем су се налазили и многи познати научници, као што је био Ди Боа Реимон и многи други. Лаза Лазаревић прекида студије због Српско-турских ратова и враћа се у Србију, да ради у ратном санитету. Нажалост, данас о његовом учешћу у овоме рату знамо мало. У Берлину се Лаза Лазаревић враћа и наставља студије медицине. Године 1879. успешно их завршава. Припрема докторски завршни рад, докторску дисертацију „Допринос експерименталном проучавању и анализа електролитичког деловања живе на организам“, који је одбранио и био промовисан у звање доктора медицинских наука и хирургије. Његов докторски рад је високо оцењен и мишљење тадашње комисије објављен је у бечком часопису „Repetitorium der Analytischen Chemie“. У Берлину је учио од познатог професора Ота Либрајха, што га је увело у простор огледне медицине. Као лекар изградио је сопствени научни приступ у медицини кроз патологију и експерименте и терапије за сваког пацијента. Радио је пуних једанаест година све док није оболео и умро од туберкулозе. Његова лекарска пракса је била развијена, рад на медицинским наукама заузимали су много места у његовој животној активности. Када се вратио у Београд 1881. године

постављен је за примаријуса београдске болнице. Он је постао тада угледан и популаран лекар и лични лекар краља Милана. Публиковао је седамдесет седам стручних и научних радова из офталмологије, хирургије, гинекологије, инфектологије, бактериологије и неурологије. Може се рећи да је био први српски неуролог који је могао равноправно стати уз европске и светске научнике из области неурологије, као што су били: Клод Бернар, Пјер Паул Брока, Иван Петровић Павлов, Николаис Фридрих и многи други.

Лазаревић је ожаљен и као лекар и као писац. Др Лазар Докић, лекар, научник и председник Српског лекарског друштва рекао је за др Лазу Лазаревића : „Друштву нашем беше суђено да прошле године претрпи још један тежак удар за који мислим да нећу погрешити ако кажем, да је један од највећих које је наше друштво задесило од кад оно постоји ... Дела Лазина ... су тако велика, да би их само један песник раван др Лази Лазаревићу могао да опише“.

Лазаревић као лекар и научник, који се бавио различитим гранама медицинске науке и из тих области оставио је низ занимљивих и значајних радова који и данас могу имати своју употребну вредност. Као лекар и научник свесно и човечно неговао је своју професију и проучавао је човека са свих аспеката, и своје знање, научна пренео у књижевна дела и тиме их овековечио. Био је први српски неуролог, који је могао равноправно стати уз европске и светске научнике .

**Припремила Јелена Аксић,  
професор Српског језика и књижевности.**

О историјској личности Марка Краљевића знамо врло мало. Син је краља Вукашина и његов наследник од 1371. до 1375. године. Управљао је државом у веома тешким околностима. Био је и турски вазал. Престоница му је била у Прилепу. О Марковој владавини има веома мало података. Зна се да је ковао сребрни новац, признавао је султана и плаћао му данак, али је имао права на самосталну унутрашњу управу. Поред Прилепа налази се његова задужбина, манастир на чијем се уласку сачувао Марков портрет у природној величини. По њему, судећи, Марко се ничим није издвајао од осталих владара, средњег је раста, помало црнпураст, са малом брадом и брковима. Погинуо је у бици на Ровинама између влашке и турске војске.

И поред тога што је био турски вазал, Краљевић Марко је постао врло популарна личност у усменом предању Јужних Словена и најопеванији јунак њихове народне песме. О њему је записано више стотина песама, а само пре Вука преко двадесет. Ове бројне песме сачувале су врло мало историјских података о јунаку. У њима је Краљевић Марко, син краља Вукашина и синовац деспота Угљеше.

Епски лик Марка Краљевића грађен је вековима. Народни певачи су га обдарили силном снагом, необичним коњем Шарцем, продужили му живот на два-три века и слали га у сукоб на балканским друмовима. Певачи Вукова времена створили су најбоље песме о Марку сликајући његов однос према родитељима, његову правичност, нежност и суровост, заштиту нејаких, јунаштво и силне мегдане.

У македонској народној епици Марко је приказан готово као и у српској. У словеначкој, лик Марков је блед и приказан много друкчије него код нас. У бугарској народној епици има доста фантастичних црта овај епски лик и те песме више личе на бајке у стиху. У румунској народној поезији Марко је опеван најчешће у сукобу са Филипом Маџарином и Мином од Костура.

На први поглед, Марков је лик противуречно приказан. Међутим, када се он шире и дубље размотри, долази се до закључка да су га народни певачи приказали као човека, са свим позитивним и негативним особинама, и као да су кроз њега хтели да прикажу читав народ, његову борбу против насилника и непријатеља.

**Припремио Иван Максимовић,  
професор Српског језика и књижевности**

### Гледам будућност

Изгубљене снове ко ће да нам врати?  
Кад гледам будућност, црни гавран кружи.  
Осташе нам пусти градови и села,  
док младеж одлази странцима да служи.  
Глува тишина кроз села ме прати,  
пусти сокаци у оба смера.  
Тек по негде старица, са два крива штапа,  
са буђавим хлебом храни мачку и кера.  
Како ћеш сутра, ех, земљо моја?  
Коме ти река сетно кривуда?  
Све грбави старци или слепе бабе.  
Ко ће да се жени, а ко да се уда?  
Из пепела домова трагови се виде.  
Јуче комунисти а данас се крете.  
Унуци ће неких здушно да се стиде,  
кад преберу гене и порекло врсте.  
Ех, земљо моја, како ћеш сутра?  
Од тешких речи суше ми се уста.  
По њивама туђим данас сејеш семе,  
знај да ће и твоја сутра бити пуста.

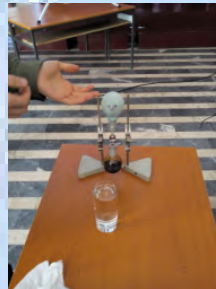
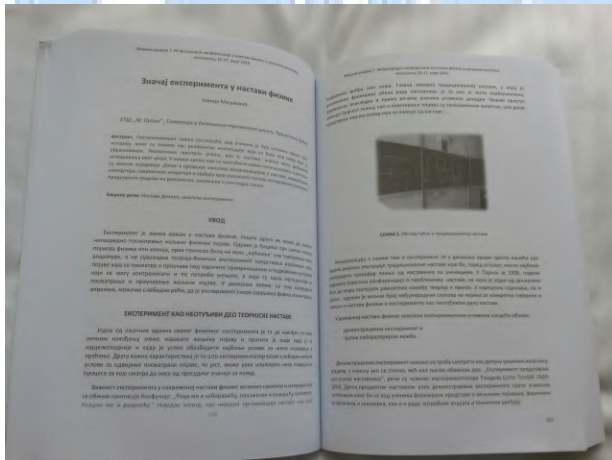
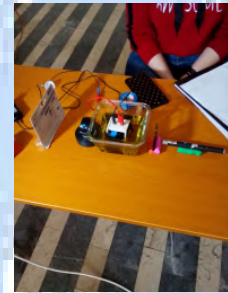
**Јовица Мишковић, професор Физике**







У периоду од 15. до 17. марта одржана је седма Међународна конференција о настави физике у средњим школама. Домаћин овогодишње конференције била је Гимназија у Алексинцу. Учесће на овој конференцији узео је и професор физике у нашој школи Јовица Мишковић, који је овом приликом писао научни рад под називом „Значај експеримента у настави Физике“ и презентовао га на конференцији. Овај рад је објављен у зборнику радова ове Међународне конференције. Сигурни смо да је наш колега на овом престижном скупу о настави Физике стекао занимљива искуства, која ће пренети нашим ученицима у циљу побољшања квалитета наставе.



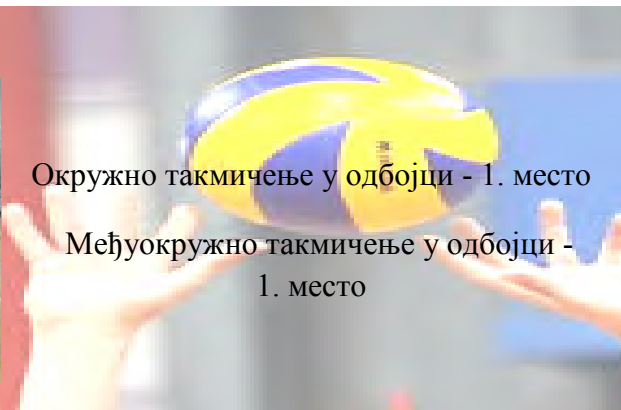


Општинско такмичење у фудзалу - 1. место



Окружно такмичење у одбојци - 1. место

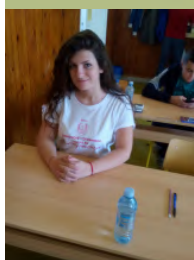
Међуокружно такмичење у одбојци - 1. место



Општинско такмичење из математике:

Прво место - Тонић Теодора

Друго место - Трајковић Јован



Републичко такмичење из физике

Тамара Ристовић

$Q = \{ \frac{a}{b} | a, b \in \mathbb{Z}, b \neq 0 \}$   
 $\int f(x) dx = F(b) - F(a), f(x) = F'(x)$   
 $\Gamma(z) = \int_0^{\infty} t^{z-1} e^{-t} dt$   
 $e^{i\theta} = \cos \theta + i \sin \theta$   
 $x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$   
 $1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{\ddots}}$



Општинско такмичење рецитатора

Друго место - Тамара Ристовић



Општинско такмичење у кошарци - 1. место

Међуокружно такмичење у кошарци - 2. место



Међуокружно такмичење у кошарци 3x3- 2. место

## Моја породица

Један кревет, једна жена, неколико људи у зеленој униформи, у једној соби. Новембарско прохладно јутро, сат откуцава 7:30, а у том тренутку се зачуо плач, речи једног у зеленом мантилу: "Честитамо госпођо, добили сте ћерку". Оте се уморни, болни уздах, склизну суза радосница низ лице једне жене. Беба, односно ја, беше положена на груди једне жене, не било које, већ моје мајке. У том трену улази он, мој тата, сав задихан, срећан и узбуђен. Додуше, није му био први пут да добије мало биће, своје дете, али сваки пут је био све више емотивнији, сваки пут је осећао више "пуно тога". То новембарско прохладно јутро је означавало мој почетак, почетак моје књиге, а ново поглавље за моје родитеље. После пар сати смо ушли у наш мали стан. Ту су ме сачекала четири најлепша ока, која су благо изненађено гледала у моју маленкост. Те очи су поседовале две најлепше особе у мом животу, моје сестре. Како сам ушла у тај мали стан, тако сам ушла у мир, топлину... Ушла сам у своју породицу.

Моју породицу чине четири различита и најлепша лица, четири различита карактера. На челу, као стуб породице стоји мој тата. Човек који све чини како би ми били срећни и задовољни, лик најпозитивнијег и најзабавнијег духа. После њега следи његова боља половина, моја мама. Жена која је за све заслужна, која се за све бори, која нас учи свему најбољем. Након њих долазе моје сестре. Особе које су увек ту да ме чувају, утеше, насмеју, развеселе. И на крају, као шлаг на торти, ту сам ја. Особа која њих превише воли. Сви ми заједно чинимо једну малу заједницу.

Породица је за мене најважнији и саставни део живота. Моја породица је моја снага, уточиште, потпора, једноставно моје све. Знате онај осећај када желите објаснити нешто, а немате речи за то? Баш то представља моја породица мени. Нешто мало али ипак чврсто и снажно, то

нешто необјашњиво. Не бих знала да вам кажем зашто их толико волим. Одувек сам обожавала наше заједничке тренутке. То су били тренуци пуни среће и љубави. Из године у годину се ређају предивне и смесне успомене. Више и не знам која од њих је најлепша...

О својој породици бих могла писати све најлепше, јер је посебна на свој начин. Захвална сам особама које носе титулу мајке и оца, које ту титулу оправдавају и храбро носе. Захвална сам и својим сестрама које су ме чувале, иако сам их некад љутила. А највише сам захвална што сам баш ја изабрана да будем члан у овој предивној породици.

Тијана Беришић Пе

## Данас

Около и наоколо провирују „добронамерни савети” који се крију под маскама разних људи. Данас у овакво време лакше је отпутовати на Месец него наћи правог и искреног човека. Данас је „човек” само једна обична реч која носи најмању могућу садржину, данас је то све оно што не сме никада бити. Сва лепота овог човечанства изгубила је свој смисао.

Интерес, данас јако мало чујемо ту реч јер се сакрива о устију, а приближава људском срцу. Око нас се масовно шири епидемија нељудскости. Најтужнији део целе приче је разочарење, због других људи смо изгубили поверење и сами у себе, више не знамо ни ко смо заправо ми. Губимо вољу за сваку могућу битку, па макар и она била најлакшег могућег карактера, прва препрека која наиђе

представља нам огроман океан без краја којег нико никага неће прећи. Самопоуздање је нестало... Не обазиремо се на то мало људкости која још увек постоји. Шта ми заправо данас радимо? Пливамо у блату а смејемо се уникатним особама око нас које су задовољне свјим малим изворима. Данас је срамота бити човек, ако сте човек онда сте један огроман паразит своје друштвене заједнице. Данас живимо и пристајемо да наш буде буде једна велика лаж, како би нама било лепо. Данас је истина ишчезла, а уколико је и има, неприметна је. Данас живимо своје животе у пуном маху и не обазиремо се на сутра, а сутра се кајемо што нисмо били стрпљиви јуче. Данас критикујемо, а не знамо прихватити критику. Кад боље сагледамо суштину, данас брзо пролази и једино што нам након тога остаје јесте јуче. Живите живот, али посветите пажњу свом животу, уживајте, али чините да и други уживају поред вас, будите људи.

И не заборавите, данас брзо пролази у колико не знамо искористити сваки тренутак и испунимо га сјајем човечанства, оног човечанства за којим сви чезнемо.

**Тамара Ристовић Пп**

Србије најбоље памте. Негде око осам сати увече, чује се тај језиви звук борбених авиона који прелећу небом, кад одједном мук; мир и тишина завладала је целом Србијом, у том тренутку јак бљесак црвено-наранџасте светлости која је обасјала небо као сунце у ноћи. Звук сирена за евакуацију, тада почиње кобна ноћ за све. Звук пуцња је на све стране, сви људи су престрављени, крију се на свака могућа места на ком се осећају безбедно. Наравно, ко је имао оружје био је спреман да га употреби, ако то буде потребно. Све је тада било на одбрамбеним снагама, хоће ли нас одбранити од „крвавих“ авиона НАТО пакта. Ноћ и даље траје, сви су будни, страх преовлађује. Седамдесет и осам дана трајао је напад на бившу СФР Југославију под називом „Милосрдни Анђео“. Вечно је трајало за жртве. Било је и погинулих, рањених али и преживелих, али сви су они страдали на неки начин. Кумановским споразумом седамдесет и осам дана касније, коначно је рат завршен. Жртве и дан данас умиру од последица тог кобног рата. То нико није наплатио, али Бог је Један, наплатиће он.

**Никако да прође ноћ**

Миран, сунчан дан, пун сунчевих зрака који обасјавају зелену траву. Нико није слутио да ће се тај дан пун природне музике претворити у кобно вече коме неће бити краја. 24. Марта 1999. године, тај дан који житељи Косова и Метохије и целе остале

**Милутин Славић Пп**

## "Живети значи слагати варку на варку"

Додир ветра који мрси локне... милује образе и носи неке одбегле сузе из очију. Замишљени поглед обличи валове, неке давно заборављене слике из прошлости које покушавају да оживе бол. Осећам застарелу кнедлу, преображену у најјезивије слике, које су се у том тренутку одупреле забраву... побегле су у најскривеније кутове тамне и језиве прошлости која хара и разара ходнике разума. Језива носталгија.

Видим себе, а нисам ја. Не могу да разумем, одупирем се чињеници да сам одавно већ све разумела. Ја знам људе, али не познајем ова створења која ходају око мене, са кожом која прекрива костуре и давно отупеле емоције. Моја је одора грубља, ране су свеже. Ожилци никако да избледе, а шавови откривају неке приче невештих руку збуњеног доктора над отвореним ранама живота.

На средини сам ничега, а крај је пута. И никако да прође, а давно је прошло. Вичем, али нико не чује. Говорим, али не разуме. Стојим на ничијој територији. Моје је само парче ведрога неба у тамном сивилу. Бежим од свега, али не и од живота. Ти часовници који никако да се зауставе и казаљке које некамо јуре. Хватам их, али не стају. Самоћа је језива, а бол непотпуна, али живот не сме да стане.

Корачам напред, кроз живот. Додирнем љубав, она нестане. Загрлим наду, она умире. Похитам ка оданости, изобличи се. Истина је да истине нема. Нема оданости. Нема вере, постоји само религија у коју се кунеш. Нема среће, постоји само туга коју неко од тебе вешто крије.

Сви смо исти. Заглављени смо, попут робова који никако да се ослободе, доживотних

затвореника у истоветним ћелијама. Истом сведочимо, од истог се и бојимо. Људи смо, а живот који живимо је празнина... празна јама која чека бити испуњена.

Понекад душа засузи над успоменама. Окренеш се, а не знаш куда. Плачеш, а не знаш због чега. Тражиш истину, у њу би да се кунеш, али ње нема. Можеш ли да верујеш у овај дан и тренутак у ком постојиш? Безлична си прилика и све је лаж. И на крају, шта је живот, ако није само слагање варке на варку.

**Ибро Фатима Шф**

### Косово моје!

Наша срца пуна јада,  
Боже зар их то слади?  
Наше руке пуне блата,  
а њихове пуне злата.

Српско срце у пламену гори,  
пред огњиштем где се мајка моли.  
Оскрнавише нам све свето  
зар да Косово буде отето?

Вековима гајено цвеће,  
пред нама убраће.  
Малој дечици животе краду,  
а бестидно траже правду.

Немам права ни на лек,  
а још мање на животни век.  
Правдо моја, поверење нам уливаш,  
али се и даље вешто скриваш.

Правда ће ипак доћи по своје,  
у срцу те заувек чувам,  
мило Косово моје!

**Ристовић Тамара Пп**

## Један топли, зимски сан

Зима... Дуго очекивано годишње доба, а мени најмање драго.

Ко је слудио да ћу се прелепог јунског дана осећати као усред зиме?

Волела сам сваки део те зиме, волела сам себе такву хладну, али топлог и срећног срца. Најгори осећај је кад зиму осетите у себи, када снег веје по површини ваше душе, а полако залази у најдубљи и најосетљивији део ње. Увек сам се бојала таквог снега и унутрашње зиме.

Познајете осећај бола на свом телу након прекомерноведеног времена на снегу и снежним искрама, познајете ли осећај бола након прекомерне топлоте и среће која одједном завлада у вама? Ја је нисам познавала. Никад нисам веровала да снег може сем хладноће и мрака донети нешто више. А онда, баш мени, снег показа шта са собом носи. Носи најлепше тренутке којих пре или касније постајемо свесни, а ја не бих била ја кад бих нешто на време схватила. Осећај је био нестваран, никад ми није било топлије него те зиме на -17, или можда ипак на -24 или -31, као да је важно... Свакако је то био само један сан, кога је прекинуло хладно првоаприлско сунце. Тек тада сам осетила шта је зима, али зима, она унутрашња која мења човека.

Траје дуже од оне јануарске или фебруарске, али се на крају исплати.

Након ње се осећате хладно, као да је свака пахуља која је пала имала иглице које вас полако али сигурно повређују и остављају мале ране које најтеже зарасту или вам је ипак криво то првоаприлско сунце које вас је освестило и отворило очи након зимског сна.

Било је хладно, јако хладно. Осећала сам се залеђено и немоћно. Али успех да сама себи створим сјајно сунце које отопи лед и живну природу у мени.

Све је било зелено и залеђено, а од свега успех да сачувам зелено срце. Зашто баш зелено? Зелена боја је боја којом се све опет рађа, природа је обојена у зелено, чак и оно што није зелено у дубини јесте, а ја волим природу, волим зелено.

На крају ћу ипак пожелети да утонем у сан и сањам своју зелену, топлу зиму а и тебе, првоаприлско сунце, шаљем далеко да не отопиш најлепши зимски брег. И тамо негде где путујеш, знам да носиш тајну да си спречио сан али ниси спречио да се сан сања, опет, изнова, и можда много лепше него што је био.

Ристовић Тамара Шп

## Оно што ме чини срећном

Данашњи свет своју срећу проналази у материјалним стварима, то је, нажалост, нешто што их само тренутно испуњава.

Нико није у потрази за оним што га истински испуњава и усређује. Оно најважније не можемо купити, а то је управо та срећа коју имамо са нама драгим људима. Управо због овога највећи утицај на срећу наћи ћемо у односима са другим људима, били то пријатељи, породица или пак нека љубавна веза. Такође је битно да будемо задовољни оним што радимо, да имамо циљ и сврху у животу. Немогуће је видети срећног човека који ради нешто што га не испуњава и усређује. Самопоуздање и осећај да некеме значимо и да смо вредни као особа, па и наш унутрашњи развој, су такође учесници у стварању среће. Многи мисле да

новац игра најважнију улогу у животу, па са њим и пролазна лепота, али варају се. Новац нам може помоћи у некој мери, али никако се само уз новац не можемо осећати срећно и испуњено.

Дакле, најважније је постићи унутрашње задовољство самим собом и окружити се добрим људима. Њихово друштво ће највише утицати на вашу срећу.

**Ива Ничић Ше**

### **"Свет не пропада од разбојника и пожара, већ због мржње и непријатељства"**

Универзум је бесконачно пространство које нас окружује. Питате ли се да ли постоје икакве границе у том бесконачном свету? Да ли се у неким тренуцима то пространство толиким интезитетом смањи и остане само читаво у делу у коме влада непријатељство, мржња, пакост и сарказам? Индивидуално посматрајући поједине делове живота- да. Одговорно тврдим, да мржња влада универзумом подједнако као и разбојници. Временске непогоде попут пожара, који неконтролисано доносе огромну материјалну штету, нису ни приближно велике колико непријатељство и сва та мржња међу људима и народима.

Само се запитајте колику снагу мржња поседује, колику моћ има када од лепог тренутка направи драму, од пријатеља-странца, од романтичара-реалисту?

Схватићете да је довољно јака да уништи цео земаљски простор. Оно што је стравично јесте да разара душу, срце и мир. Кажу да чак и мржња према злу уништава човеку карактер.

Мој калуп срца је толико велики да у њему може само љубав становати. А она се умножава када је из дана у дан делим са вољеним особама.

Зашто уопште постоје непријатељство и мржња? Једноставно, увек мора постојати нешто лоше што ће уништити лепо. Од таквих ствари је овај свет састављен. Оно што је најважније јесте да се нико није родио са том мржњом. Ником то није урођена мана, већ је то последица лошег животног искуства.

Људи, ослободите се мржње и злобе! Скините ту прљавштину са себе, обуците се у благост и засијајте пуним светлом, украсити свет у коме живите!

**Јована Цветковић Шп**



## Због тебе

Цвркут птица,  
заменила сам твојим гласом,  
умиљатији је.  
Није ми било тешко.

Звук музике,  
заменила сам твојим шапатам,  
више ми прија.  
Није ми било тешко.

Замених чак и јесен,  
са твојим кестењастим очима,  
у њима угледах све јесење боје.  
Није ми било тешко.

Замених и поглед на свет,  
јер то си сада ти,  
моје мисли усмерене су ка теби.  
Није ми било тешко.

Заменила сам љубав према плавој,  
дража ми је твоја браон боја,  
јер тебе описује.  
Није ми било тешко.

Све своје омиљене ствари,  
заменила сам са твојим.  
Није ми било тешко.  
Није, јер те волим.

Ива Ничић Ше

## Српска суза

Година за годином пролази, а да ли  
пролази сваки дрхтај, свака суза, свака  
мајчинска клетва, свака молитва? Не  
пролази, нити ће икад проћи. Српска светиња  
је горела, а да ли ће се икада угасити пламен  
у срцима недужних људи, у срцима људи  
коју су криви само зато што су Срби?  
Седамнаест пута зашто, зашто, зашто?  
Ни на једно моје зашто нема  
одговора... Некада је заправо и ћутање  
најбољи одговор.

Живот је кренуо низбрдо тог  
седамнаестог марта, заправо, живот за Србе  
на Косову и Метохији се тог дана угасио.  
Косово је тада било потопљено морем суза, а  
питама се шта се десило са сузама које нису  
испливале на површину српског лица већ су  
се утопиле у очима и кренуле да потискују  
људску душу. Да ли постоји трунка покајања  
и гриже савести у људима који су уништили  
туђе животе?

Сви смо на овом свету исти, сви имамо једно  
срце и једну душу, сви имамо осећања, сви  
смо људи, сви имамо своје име и презиме,  
али да ли нас то што смо Срби издваја од  
других? Када погледате у небо видите ли  
исто што и ја? Видите ли све спаљене  
манастире и цркве, сву децу, малу и велику,  
која бојазно напуштају своја огњишта?  
Видите ли мајке које плачу и моле се за  
животе својих најближих, видите ли очеве  
који иду за својом породицом погнутих глава  
и пуних очију суза, видите ли сву бол која је  
била и која је остала и никада неће проћи?

Кад погледам у небо видим само једну  
жељу за коју су се сви молили, чујем само  
једну молитву која је преносила од усана до  
усана: „Господе, помози нам!“

Кажу да је људски опростити, али не и заборавити, након толико година туге и патње, опет је све исто, и даље смо гости на сопственом огњишту, и даље живимо у нади да ће се свака суза наплатити. И данас правда мирује и стоји непомично у месту, али сви живимо и живећемо у нади да ће божија казна стићи сваког ко је то заслужио, а до тада нам једино преостаје да се сећамо и не заборавимо седамнаести март, али и сваки дан који је преплављен тугом. Србијо сећај се! Србијо никада не заборављај!

**Ристовић Тамара Пп**

### Шта замерам свом времену

Модерно време, кажу. Слажем се. Међутим, превише недостатака се појавило захваљујући модерном времену.

Доласком овог времена одлазе нам прави пријатељи. Једноставно их губимо. Све више је оних који су ту само када им нешто затреба, а све мање је оних који су крај нас као подршка у животу. Буквално нестају ти пријатељи који нас искрено воле а не из користи. Као да се више не рађају они који вам неће забести нож у леђа кад-тад. А то је веома тешко. Свет је постао место где се мржња свакодневно и јавно исказује. То нам трује мозак, срце, тело. Људи праве од нас марионете. Желе да живимо животом који и није тако сјајан каквим га они представљају. Људи се буне, али упркос свему, свесно настављају путем кроз трње који води у пропаст, ка једном великом ништавилу. Толико мржње је заступљено да се готово плашим да изустим о љубави. Не о оној љубави коју осећате када се заљубите, већ о љубави према животу, о љубави према људима и ситницама. Живот превише олако

доживљавамо. Не знамо да га ценимо и проведемо у срећи и благостању. У лошим стварима не видимо добре, не трудимо се да препознамо ту другу страну која и није тако мрачна. Од доброг људи нам, из љубоморе, праве зло. Не желе да се радујемо срећи, а камоли да се они радују са нама. Допуштамо да нам зли људи кваре срећу. Понекад нас та лажна пријатељства увере да су права и почињемо њихове потребе да стављамо испред својих, јер сматрамо да је то љубав и поштовање. Затим се опечемо и изгубимо веру у боље ствари. Апсурдно је што допуштамо тим људима да нас уништавају. Заправо, човек се ваљда временом навикне па и не буде превише повређен када задобије нови ударац. Постаје му свеједно, јер зна да је то данас “модерно”. Да, модерно је бити егоиста и повређивати људе. Живот се свео на то.

И не, немам рационално објашњење за такво понашање људи.

**Андријана Ристић Ше**

### Човек није створен за поразе

Живот нам доноси мноштво препрека. Корачамо кроз живот ни не слутећи шта нас сутра очекује. Живимо данас за сутра, живимо да се боримо.

Рађамо се као мала и невина бића, учимо да пишемо, читамо али нас нико не упозорава на ону сурову страну овог света. Одрастајући схватамо да је у животу потребно бити борац, да није све тако сјајно како нам се некада чинило. Једине обавезе које смо као млађи имали биле су да се школујемо, слушамо своје родитеље, поштујемо старије... Како године пролазе наше обавезе, бриге, препреке у животу расту. Схватамо да је борба једино решење. Често ћемо наилазити на зид који ће нас спречавати у циљевима које желимо да остваримо. Препреке су свуда око нас, бићемо уништени али не треба дозволити

да будемо и поражени. Није сваки губитак прави пораз. Поражени ско тек онда када одустанемо. Треба радити на себи, самим тим отклањамо своје грешке и превазилазимо препреке. Корачамо напред упркос свим препрекама. Можда ћемо се некад запитати да ли је сав наш труд узалудан. Међутим, шта бисмо постигли одустајањем? Нема сврхе одустајања. Тек када одустанемо од својих снова, циљева и борбе постајемо прави губитници. Човек није створен за пораз, човек је ту да се бори за боље сутра, за светлију будућност. Некад нисмо ни свесни колико смо заправо срећни. Тек када ту срећу изгубимо схватамо шта смо имали. Свако од нас тежи ка тој срећи, али тај пут није лак и једноставан. Безброј пута ћемо пасти али битно је да устанемо. Све је до човека. Ако смо довољно храбри, истрајни и упорни у свом циљу успећемо. Сваки труд се на крају исплати.

У чувеном роману "Старац и море" налази се реченица којом решавамо све мистерије ако се потрудимо да је протумачимо на прави начин: „Човек није створен за поразе. Човек може да буде уништен али не и поражен“.

**Анђела Живановић Шф**

**Војник - понос Србије**

Ратови сурово односе мноштво живота, не бирајући жртве. Била то деца, омладина, старији људи, рат је тај који им ускраћује осмехе, радост, уживања у животу.

У рату не страдају само људи, него и животиње, биљке, камен, земља. Небо постаје црно, а путеви црвени од проливане крви војника. Војници након ратовања изникну у хероје или у издајнице, а деца у сирочиће. Када се говори о сећању на Први светско рат, оно се углавном везује за две кључне тачке - велике победе српске војске и

велика страдања.

Краљевина Србија ратовала је против Аустроугарске и других централних сила од 28. јула 1914 када јој је Аустроугарска влада објавила рат, па све до капитулације Аустроугарске, 3. новембра 1918.

Српска слава остала је забележена, али су српске жртве биле огромне. Велику победу у Првом светском рату Србија је скупо платила, процењује се да је изгубила готово трећину становништва или око 60% мушке популације. Као додатак на то, велика епидемија грипа, која је почела у последњим месецима рата, убила је на милионе људи у Европи и проширила се широм света. Сваки погинули човек представља велики губитак за човечанство. Чак и сада, негде у свету води се још један оружани сукоб, још једанпут маса невинне деце и одраслих проживљава ужас и разарања који наноси рат.

Ратује се због мира, а тек у миру човек плати цену своје трагичне судбине. Тек у миру, осети лични немир дубоко у души и тек тада креће у прави рат. У рат са болом и патњом.

**Анастасија Перинић Шф**

**„Свет не пропада од разбојника и пожара, већ од мржње и непријатељства“**

Свет у коме данас живимо је пун мржње. Почињемо да мрзимо људе још у нашем раном детињству. Одрастајући почињемо да мрзимо људе који не деле исто мишљење са нама или чак људе који подржавају неки други фудбалски клуб који ми „мрзимо“. Окружени смо мржњом и мржња је та која ће нас једног дана потпуно уништити.

Најзначајнији руски драмски писац, Антон Павлович Чехов је кроз своје најпознатије дело „Ујка Вања“ приказао проблеме данашњице. У свом делу приказао

је како су ови ликови тужни, незадовољни својим животом и пуни непријатељства. Ујка Вања је несрећан због тога што му је живот промашен и цео живот је посветио бризи о Сањи и Серебјакову. Мисли да му је живот уништен и несрећан због тога што се није остварио као породичан човек. Постаје јако љубоморан када на имање дођу професор Серебјаков и његова друга жена Јелена. Ујка Вања се заљубљује у Јелену, али он није једини. Јелена је млада и лепа жена, али незадовољна својим животом, зато што има старијег мужа и досадно јој је са њим. Како су се овде сви мушки ликови заљубили у Јелену, која је лепа али лења и живи потпуно паразитски, видимо да је ту свима битна само њена физичка лепота. Тиме је писац описао данашњицу у којој је физичка лепота битнија од оне унутрашње. То нам је приказао и кроз Сању, која је у овој драми најнесрећнији лик. Она је племенита, осећајна и помаже другима али је изузетно ружна. Признала је Јелени да је заљубљена у Астрова који је према њој потпуно равнодушан. Свесна је свог физичког изгледа и стално се жали да жели да буде лепа. Мржња, непријатељство и љубомора ових ликова су осећања које су преплавиле овај свет и осећања које ће овај свет довести до пропасти.

Антон Павловоч Чехов нам је кроз ово дело најбоље приказао све оне најгоре особине које један човек поседује. Мржња је заиста снажно осећање. Мржња ствара мржњу. Најбољи начин за сузбијање мржње јесте љубав. Како свет не би потпуно пропао у рупу под називом мржња, ту рупу треба попунити љубављу.

**Миљана Рашић ШФ**

### Косовски анђеле!

Грачанице Милутинова,  
косовски анђеле!  
Вило облакињо, са муком саздана,  
молитвама и трпљењем својим  
спаси душе оних што ишту!

Остани тако сјајна и надмена!  
Са једне стране ти браћа:  
Драганац, Архангели, Дечани.  
Са друге стране сестре:  
Соколица, Гориоч и Патријаршија.

Манастирска ризницо!  
Као некада на Видов дан  
поново прободи небо.  
Приљуби дубоке уздахе:  
ратара, пастира, јунака,  
од Кошара до Копаоника.  
Небеском литургијом благослови  
муку и сузе, опустела огњишта.

Рашири крила соколе,  
прелети поља обрасла божуром.  
Пробуди краља Милутина,  
на починку је у Бањској.  
Водицом са извора Девиног  
видај му душу раћену.

Висораван ова косовска,  
огрнула рухо свечано.  
Чува истину причесну,  
умрлу на уснама страха.  
Оскрнављена икона патријарха Павла  
лебди над преломљеним крстом Самодреже.

Промироточила је у моме сну!

**Јовица Мишковић, професор Физике**

Правилно написане речи	Неправилно написане речи
Асфалт	Асвалт
Бељи	Белији
Бесконечно	Безконечно
Беснети	Беснити
Богатство	Богаство
Четири	Четри
Чудесан	Чудестан
Ћемо	Ће мо
Десерт	Дезерт
Каиш	Кајиш
Ни из чега	Из ничега
Ни са ким	Са никим
Ни од кога	Од никога
Не знам	Незнам
Да ли	Дали
Отприлике	Одприлике
Попиј	Попи
Подсетио	Потсетио
Прекосутра	Преко сутра
Претчас	Предчас
Радије	Рађе
Са мном	Самном
Со	Сол
Сумњати	Сумљати
Шминки	Шминци
Тренуци	Тренутци
Донесен	Донешен
Фото-апарат	Фотоапарат
Двапут	Два пут

Тамара Столић и Анђела Шобот Ше, Племетина

Закештање  
Стефана Немање о језику

Чувај, чедо моје млао,  
језик као земљу.  
Реч се може изгубити као град,  
као земља, као душа.  
А шта је народ изгуби ли језик,  
земљу, душу?  
Не узимајте туђу реч у своја уста,  
Узмеш ли туђу реч,  
знај да је ниси освојно,  
него си себе потуђно.

...  
Знај да те туђин онолико освојно  
и покорно, колико ти је  
речи покрао и својих натурно.

...  
После изгубљене битке  
и изгубљених ратова остаје народ.  
После изгубљеног језика  
нема народа.  
Царевн се смењују, државе пропадају,  
а језик и народ су ти који остају.

7

ЕКОНОМИСТ

Мај, 2019.

